
Werona Król-Gierat

Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

ORCID: 0000-0001-6522-2550

Le avventure di Lucio, czyli przygody
Pucia we włoskiej odsłonie.
Synergia obrazu z tekstem w przekładzie
a kształtowanie kompetencji językowych

Wstęp

Popularna seria książek o przygodach wesołego chłopca imieniem Pucio i jego rodziny autorstwa Marty Galewskiej-Kustry doczekała się przekładu na sześć języków. Dotarła m.in. na Półwysep Apeniński. Podobnie jak w oryginale, prosty w formie i pięknie ilustrowany przez Joannę Kłos materiał edukacyjny w tłumaczeniu na język włoski ma w założeniu sprzyjać rozwojowi mowy dzieci. Czy jednak w przekładzie synergia obrazu z tekstem została zachowana w każdym tomie? Na to pytanie autorka niniejszego artykułu postara się odpowiedzieć, dokonując analizy poszczególnych rozkładówek zawierających ilustrację sytuacyjną, krótkie teksty, prezentację pojedynczych obiektów i wykonywanych czynności wraz z pytaniem i podpisami.

Inspiracją do podjęcia tematu była troska o rozwój mowy w języku ojczystym syna autorki poprzez codzienną rutynę wspólnego czytania już od wieku niemowlęcego, co zbiegło się w czasie z pojawianiem się na rynku kolejnych części przygód Pucia. Od pewnego etapu dziecko równolegle było osvajane z brzemieniem języka włoskiego, czemu towarzyszyły przekłady wybranych tomów opisujących życie codziennie ulubionego bohatera.

W trakcie lektury poszczególnych wydań zauważone zostały drobne nieścisłości, incydentalne zaburzenia synergii obrazu z tekstem, które mogłyby negatywnie wpłynąć na rozumienie słów, a tym samym na efektywność nauki języka włoskiego jako obcego.

Synergia obrazu z tekstem w książkach dla dzieci a kształtowanie kompetencji językowych

Synergizm, definiowany jako „współdziałanie różnych czynników, skuteczniejsze niż suma ich oddzielnych działań”¹ i „zjawisko wzajemnego wzmocnienia działania kilku czynników wtedy, gdy występują razem”², ma zastosowanie w wielu dziedzinach. Wartość nauczania przy pomocy synergii obrazu i tekstu została rozpowszechniona już w XVII w. za sprawą Jana Amosa Komeńskiego, czeskiego pedagoga i filozofa, autora pierwszego ilustrowanego podręcznika szkolnego pod tytułem *Orbis sensualium pictus. Hoc est Omnium fundamentalium in Mundo Rerum & in Vita Actionum Pictura et Nomenclatura* (pol. „Świat w obrazach rzeczy dostępnych zmysłom, to jest wszystkich najważniejszych na świecie rzeczy i działań w życiu obrazu i nazwy”)³. Jak podkreśla Magdalena Strączyńska w swojej dysertacji doktorskiej poświęconej synergii obrazu i tekstu w projektowaniu komunikacji wizualnej w kontekście edukacyjnym⁴, podręcznik Komeńskiego jest prze-myślany pod kątem połączenia treści pisemnej z grafikami uzupełniającymi, które autor uznawał za łatwo przyswajalną formę dosłowną. Wanda Matras-Mastalerz, odnosząc się do korespondencji sztuk dokonującej się w ramach książek dla dzieci, metaforycznie określa synergii słowa i obrazu jako „przymierze tekstu i ilustracji”⁵. Jednocześnie na podstawie własnych obserwacji i doświadczenia w pracy z najmłodszymi badaczka potwierdza, że synergia

¹ Synergizm, [hasło w:] *Słownik języka polskiego PWN*, <https://sjp.pwn.pl/sjp/synergizm;2576856.html> [dostęp: 2023/11/14]; zob. także *Słownik wyrazów obcych*, red. E. Sobol, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1985, s. 1063.

² M. Kupisiewicz, *Słownik pedagogiki specjalnej*, Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2013, s. 352.

³ J.A. Komenský, *Orbis sensualium pictus. Hoc est Omnium fundamentalium in Mundo Rerum & in Vita Actionum Pictura et Nomenclatura*, Noribergae 1658.

⁴ M. Strączyńska, *Synergia obrazu i tekstu w projektowaniu komunikacji wizualnej. Poszukiwanie i analiza najważniejszych przykładów skutecznego łączenia obrazu i tekstu w kontekście edukacyjnym*, praca doktorska, Instytut Sztuki w Cieszynie, Wydział Artystyczny, Uniwersytet Śląski w Katowicach, 2017.

⁵ W. Matras-Mastalerz, *Synergia słowa i obrazu w kreatywnych formach pracy z książką*, w: *Kultura – sztuka – edukacja*, t. 4, red. B. Kurowska, K. Łapot-Dzierwa, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, Kraków 2020, s. 89–99.

obrazu i słowa pogłębiała zainteresowanie dziełem literackim i koncentrację podczas jego odbioru. Dzieje się tak, ponieważ połączenie tekstu i wizualizacji charakteryzuje się nośnością, czytelnością i pojemnością znaczenia. Można również stwierdzić, że w przypadku książek ilustrowanych synergizm polega na wspieraniu się analizatorów sensorycznych we wzrokowo-słuchowym odbiorze informacji⁶, gdy tekst odczytywany jest dziecku przez inną osobę, a odbiorca w wieku przedczytelniczym przysłuchuje się, jednocześnie oglądając i analizując towarzyszące ilustracje. W ten sposób od skupiania uwagi na obrazkach słuchacz przechodzi stopniowo do odkrywania warstwy znaczeniowej, rozumienia towarzyszących ilustracjom słów⁷.

Riitta Oittinen postrzega książkę obrazkową jako połączenie dwóch (lub więcej) elementów – słownego i wizualnego⁸. Zdaniem Elżbiety Kruszyńskiej⁹ jakość ilustracji w książkach dla dzieci i ich adekwatna korespondencja z tekstem są niezwykle istotne, gdyż pełnią one rozmaite funkcje, m.in. prezentują i porządkują otaczający dziecko świat, oddziałują na emocje. W utworach dla najmłodszych świat przedstawiony jest w słowie, a obraz staje się konkretyzacją słów obecnych w książce. I odwrotnie – czasem wiodącą funkcję nośnika treści pełni obraz i to na rysunkach spoczywa główny ciężar narracji, tekst zaś uzupełnia przekaz ikoniczny o szczegóły, na co zwraca uwagę Alicja Baluch¹⁰. Dotyczy to najczęściej utworów dla najmłodszych, jako że to strona wizualna jest przede wszystkim dostępna percepcji dziecka i oddziałuje na nie poznawczo, estetycznie i emocjonalnie. Jak ujmuje Marcella Terrusi, obraz jest pośrednikiem i zwierciadłem, oknem i podsumowaniem świata¹¹. Towarzyszący obrazom zapis ma natomiast tworzyć skojarzenia z prezentowanymi obiektami i – w przypadku testu narracyjnego – przedstawia fabułę.

Ikonograficzny sposób zaznajamiania z semantyką słowa, a więc prezentowanie znaczenia słów w formie ilustracji – desygnatów – jest w glottodydaktyce od dawna znany. Wykorzystując książki obrazkowe do wspomagania rozwoju rozumienia i produkcji mowy – zarówno ojczyściej,

⁶ M. Kupisiewicz, *Słownik pedagogiki...*, dz. cyt., s. 352.

⁷ E. Kruszyńska, *Książka obrazkowa i jej rola w rozwoju dzieci – wprowadzenie w problematykę*, „Warmińsko-Mazurski Kwartalnik Naukowy. Nauki Społeczne” 2012, nr 3, s. 183–190.

⁸ R. Oittinen, *Translating the Verbal and the Visual for a Child Image. Perspectives and Dialogues*, w: *The Routledge Handbook of Translation and Young Audiences*, red. M. Borodo, J. Díaz-Cintas, Routledge, New York 2025, s. 17–36

⁹ Tamże.

¹⁰ A. Baluch, *Ilustracja, która prowadzi*, „Polonistyka” 2006, nr 2, s. 27–32.

¹¹ M. Terrusi, *Silent Books. Wonder, Silence and Other Metamorphosis in Wordless Picture Books*, „Proceedings of the International and Interdisciplinary Conference IMMAGINI?” 2017, no. 1(9), s. 9.

jak i w nauczaniu języków obcych – na początkowych etapach tekst bez obrazu w pewnym stopniu może być dla dziecka nie do odczytania. Tekst nie funkcjonuje autonomicznie, ponieważ eksplikacja semantyczna znajduje się dopiero na obrazku. Podobnie z ilustracją, która sama jest niepełna. Dopiero związek tych dwóch płaszczyzn, wzajemnie na siebie oddziałujących, pozwala dziecku na odkrywanie znaczeń. Pomiędzy dwoma semiotycznymi systemami – obrazem i tekstem, tj. znakami wizualnymi i werbalnymi – zachodzi swoista interakcja. O wyjątkowym synergetyzmie wynikającym z integracji słów z obrazami i ich interakcji pisali m.in. w swojej najnowszej monografii Hanna Dymel-Trzebiatowska, Jerzy Szyłak i Małgorzata Cackowska¹².

Ekwiwalencja w przekładzie

Bożena Hojka¹³ zwraca uwagę na wiedzę pozajęzykową, jaka zawarta jest w bardziej rozbudowanych ilustracjach sytuacyjnych i kontekstowych, które w swojej złożoności wychodzą daleko poza prezentowanie desygnatów wyrazów. Jak w przypadku tytułowego Pucia, takie ilustracje często przybierają formę scenek rodzajowych, ukazujących różne typowe dla członków danego społeczeństwa zachowania i czynności życia codziennego. W przekładzie można zatem natknąć się na problem kulturowego nacechowania niektórych słów, ale przede wszystkim ich graficznego ujęcia w formie ilustracji. W tym kontekście niezwykle interesująco rysuje się kwestia dostosowywania publikacji obcych do rodzimego odbiorcy, jak w przypadku Pucia – dostosowania serii polskiej do odbiorcy włoskojęzycznego. I tutaj jako najważniejsza jawi się moderująca rola tłumacza i zabiegów takich jak adaptacja, które omówione zostaną w dalszej części niniejszej sekcji artykułu. Co istotne, książki wydawane na licencji najczęściej adaptowane są tylko w warstwie językowej, bez ingerencji w przekaz wizualny, co czyni niektóre ilustracje nieczytelnymi lub może zaburzyć synergię obrazu z tekstem. Jak przytacza Hojka¹⁴, chodzi tutaj np. o odmienną realiość, nieznaną sobie pojawiającą się w ilustracjach symboliki czy odwołań do obrzędów, tradycji, świąt itd.

¹² *Synergia słów i obrazów. Badania ikonotekstu w Polsce*, red. H. Dymel-Trzebiatowska, J. Szyłak, M. Cackowska, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2021.

¹³ B. Hojka, *Język i kultura w obrazkach – o problematyce badawczej obrazkowych słowników dla dzieci w kontekście kulturowym*, „Ars Educandi” 2018, nr 15, s. 69–79.

¹⁴ Tamże.

Jak już autorka niniejszego artykułu zaznaczała w innej publikacji¹⁵, rola tłumacza nie ogranicza się do tłumaczenia interlingwalnego oraz intersemiotycznego. Tłumacz jest także mediatorem kultur, jako że słowo integralne z obrazem przekazuje informacje kulturowe. Stając przed wyzwaniem przetłumaczenia tekstu wyjściowego na język docelowy, tłumacz niejednokrotnie musi zmierzyć się z dylematami i dokonać wyboru, przyjąć określoną strategię tłumaczeniową. Jedną z nich jest wyżej wspomniana strategia adaptacji. Ewa Drab wyjaśnia, że adaptacja w przekładzie ma na celu „pozwolić odbiorcy wersji tłumaczonej odnieść wrażenie podobne do tego, którego doświadcza odbiorca oryginału, a także zaznaczyć zasięg znaczeniowy oryginalnego zjawiska”¹⁶. Polega ona na zastępowaniu elementów języka wyjściowego, które mogą być nieznane w kulturze języka docelowego lub dla niej nietypowe przez elementy równoważne funkcjonalnie, więc takie, które w języku docelowym mogą być uznane za sytuacyjnie ekwiwalentne¹⁷. W tym miejscu należy zdefiniować pojęcie ekwiwalencji w przekładzie. W ujęciu Teresy Tomaszkiwicz to „relacja identyczności lub przybliżonej identyczności między dwoma jednostkami tłumaczeniowymi dwóch różnych języków, których funkcja dyskursywna jest taka sama lub prawie jednakowa w danym kontekście”¹⁸. Jak definiuje dalej badaczka w odniesieniu do elementów kulturowych zabieg osiągania ekwiwalencji polega na „zapropozowaniu innych niż w tekście wyjściowym pojęć, które miałyby wywołać u odbiorcy podobne skojarzenia jak te, które wywołane zostały u odbiorcy oryginału”¹⁹. Doskonałym przykładem ekwiwalencji na usługach udomowienia jest przekład nazwy dania włoskiego w dubbingu *Pinocchia* w reżyserii Roberta Benigniego w wersji amerykańskiej i polskiej, gdzie *polenta* staje się odpowiednio jajkiem sadzonym (ang. *fired egg*) albo jajecznicą²⁰.

¹⁵ W. Król-Gierat, *Język – biznes – kultura. Współczesne dylematy tłumacza audiowizualnego*, w: *Interdyscyplinarne inspiratorium. Maximo cum studio*, red. P. Forma, Fundacja Promocji i Rozwoju Polski Wschodniej, Kielce 2016, s. 53–59.

¹⁶ E. Drab, *Między zmysłowym a obcym. O transferze kulturowym w przekładzie literatury fantasy*, „Biblioteka Postscriptum Polonistycznego” 2015, nr 5, s. 107–115.

¹⁷ *Mała encyklopedia przekładoznawstwa*, red. U. Dąbska-Prokop, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Języków Obcych i Ekonomii Educator, Częstochowa 2000.

¹⁸ T. Tomaszkiwicz, *Przekład audiowizualny*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008, s. 164.

¹⁹ Tamże.

²⁰ W. Król-Gierat, *W świecie wyobraźni wszystko może się zdarzyć i w dubbingu również – transformacja w przekładzie audiowizualnym na przykładzie polskiej wersji „Pinocchia” Roberta Benigniego*, w: *Polsko-włoskie kontakty filmowe. Topika, koprodukcje, recepcja, przekład*, red. A. Miller-Klejsa, M. Woźniak, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego-Wydawnictwo Biblioteki Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej, Łódź 2014, s. 181–197.

Wielu badaczy (por. Monika Adamczyk-Garbowska²¹, Magdalena Michocka-Babiuk²², Edyta Manasterska-Wiącek²³) zauważa, że strategia adaptacji jest niejednokrotnie stosowana w przypadku przekładu literatury dziecięcej w obliczu nośników obcości, np. obco brzmiące imiona bohaterów zastępują ich analogizmy w języku docelowym, przy czym najczęściej techniki użyte celem uzyskania efektu udomowienia nie są dostrzegalne przez czytelnika bez znajomości tekstu oryginału. Procesy te często mają charakter rozwiązań koniecznych, bywają zamierzone. O ile jednak technika adaptacji może nie być zidentyfikowana przez odbiorcę w przypadku „czystego” tekstu, to już tekst ilustrowany może dawać pewne wskazówki. Obraz może zdradzić brak synergii z tekstem w przekładzie. Pojedyncze przypadki takiej nieadekwatności zauważone w przekładzie *Pucia* na język włoski zostaną omówione w dalszej części niniejszego opracowania.

Fenomen Pucia w Polsce i jego przekłady na inne języki europejskie

Pucio jest bestsellerową serią wydawniczą wspomagającą rozwój mowy dziecka w środowisku domowym (i nie tylko), która zawiera praktyczne wskazówki dla rodziców. W dotychczasowych siedmiu tomach²⁴ autorka – Marta Galewska-Kustra (logopeda, pedagog dziecięcy, pedagog twórczości) – zadbała o rozwój rozumienia mowy, zabawy artykulacyjne, wzbogacanie zasobu słów, rozwijanie mowy zdaniowej, naukę stosowania podstawowych reguł gramatycznych, rozwinięcie umiejętności opowiadania:

7. *Pucio uczy się mówić. Zabaw dźwiękonaśladowcze dla najmłodszych.*
8. *Pucio mówi pierwsze słowa.*
9. *Pucio i ćwiczenia z mówienia, czyli nowe słowa i zdania.*
10. *Pucio umie opowiadać.*
11. *Pucio na wakacjach. Ćwiczenia wymowy dla przedszkolaków.*
12. *Pucio w mieście. Zabawy językowe dla młodszych i starszych dzieci.*
13. *Pucio na wsi. Ćwiczenia rozumienia i mówienia dla dzieci.*

²¹ M. Adamczyk-Garbowska, *Polskie tłumaczenia angielskiej literatury dziecięcej. Problemy krytyki przekładu*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1988.

²² M. Michocka-Babiuk, *Adaptacja czy egzotyzyacja – strategie tłumaczeniowe w przekładzie powieści braci Strugackich „Poniedziałek zaczyna się w sobotę”*, „Acta Neophilologica” 2017, t. 2, nr 19, s. 191–201.

²³ E. Manasterska-Wiącek, *Adaptacja i egzotyzyacja w przekazie nazw własnych (na materiale poezji dziecięcej Juliana Tuwima i Jana Brzechwy)*, „Acta Polono-Ruthenica” 2006, nr 11, s. 341–351.

²⁴ Mowa o siedmiu tomach większego formatu. Ogółem do roku 2023 książeczek w serii zostało wydanych 16. Dostępne są również gry edukacyjne (np. logopedyczne memo językowe, puzzle).

Od momentu premiery pierwszego tomu w 2016 r., zatytułowanego *Pucio uczy się mówić. Zabawy dźwiękonaśladowcze dla najmłodszych*²⁵, seria nieprzerwanie cieszy się dużą popularnością, a główny bohater darzony jest sympatią przez dzieci w wieku przedszkolnym i młodsze. O sukcesie *Pucia* świadczyć mogą jego przekłady na sześć języków: niemiecki, włoski, chorwacki, słowacki, czeski, ukraiński. Do roku 2023 na język włoski przetłumaczone zostały cztery tomy:

1. *Lucio e i primi suoni. Giochi d'imitazione verbale per i più piccoli.*
2. *Lucio e le prime parole. Attività per stimolare la produzione del linguaggio.*
3. *Lucio e le prime frasi. Attività per sviluppare la produzione di frasi e concetti.*
4. *Lucio racconta una storia.*

Jak wynika z analizy Moniki Woźniak, w przeszłości polska literatura dziecięca nie cieszyła się zbyt dużym zainteresowaniem we Włoszech, a nieliczne tłumaczenia polskich autorów były raczej przypadkowe i wątpliwej jakości. Sytuacja uległa częściowej poprawie w ostatnich dziesięcioleciach, głównie dzięki międzynarodowemu sukcesowi nowej generacji polskich książek ilustrowanych dla dzieci, które zaczęły przyciągać uwagę również na włoskim rynku. W kategorii książek edukacyjnych dla najmłodszych można wyróżnić m.in. opracowania logopedyczno-pedagogiczne autorstwa Marty Galewskiej-Kustry²⁶. Jak czytamy na stronie włoskiego wydawcy, seria o Puciu opisana została jako książki ilustrowane wspierające rozwój języka u najmłodszych (1-6 lat), które mogą być wykorzystywane również przez starsze dzieci mające opóźnienia w rozwoju mowy²⁷. Wybór tłumacza przez wydawnictwo Erickson z pewnością nie był przypadkowy. Z języka polskiego na język włoski *Pucia* przełożyła bowiem Barbara Delfino, znana m.in. z tłumaczenia powieści *Bieguni*, za którą Olga Tokarczuk otrzymała Literacką Nagrodę Nobla w 2019 r. Będąc włoską tłumaczką z języków polskiego i rosyjskiego, Delfino jest ponadto pomysłodawczynią i przewodniczącą jury nagrody literackiej Polski Kot, poświęconej literaturze słowiańskiej tłumaczonej we Włoszech i będącej częścią Festiwalu Slavika, odbywającego się corocznie w Turynie. Warto zauważyć, że Delfino zajmuje się także redakcyjnym scoutingiem współczesnych polskich dzieł literackich²⁸.

---

²⁵ M. Galewska-Kustra, *Pucio uczy się mówić. Zabaw dźwiękonaśladowcze dla najmłodszych*, Nasza Księgarnia, Warszawa 2016.

²⁶ M. Woźniak, *Verso le immagini: le traduzioni dei libri per l'infanzia polacchi in Italia nel ventennio 2000-2020*, "Constellazioni" 2023, no. 21, s. 97-119.

²⁷ *Le avventure di Lucio*, Erickson, <https://www.erickson.it/it/serie/le-avventure-di-lucio> [dostęp: 2025/08/19].

²⁸ G. Spadoni, *Tradurre dal polacco: intervista a Barbara Delfino*, „Meridiano 13”, 02.02.2024, <https://www.meridiano13.it/barbara-delfino-tradurre-dal-polacco/> [dostęp: 2025/08/19].

Synergia obrazu z tekstem w przekładzie Pucia na język włoski

Podczas prywatnej lektury poszczególnych tomów *Pucia* w dwóch wersjach językowych, o czym mowa była już we wstępie artykułu, istotne było nie tylko odczytywanie tekstu, ale także wskazywanie na korespondujące elementy ilustracyjne. W przekładzie na język włoski kolejne rozkładówki zdawały się zachowywać synergię obrazu z tekstem oraz strategię ekwiwalencji, co postaram się zaprezentować na wybranych przykładach – po jednym z tomów pierwszego, drugiego oraz czwartego. Wyjątek stanowiły niektóre strony z tomu trzeciego, co zostanie dokładniej omówione w dalszej części niniejszego opracowania.

Tom pierwszy, zatytułowanym *Lucio e i primi suoni. Giochi d'imitazione verbale per i più piccoli*²⁹, dedykowany jest najmłodszym dzieciom, zaczynającym wypowiadać pierwsze proste sylaby i wyrazy dźwiękonaśladowcze. W tym wydaniu priorytetowym zadaniem tłumaczki był adekwatny przekład onomatopei polegający na odtworzeniu w języku włoskim brzmienia dźwięków lub odgłosów różnych przedmiotów i przyrody ożywionej. Wymagało to znalezienia odpowiedników, które będą równie sugestywne i zrozumiałe dla odbiorcy docelowego (np. *puk puk* z języka polskiego przełożone na *toc toc* przy ilustracji drzwi; szczekanie psa *hau hau* na *bau bau*). Bez cienia wątpliwości można stwierdzić, że z tym zadaniem Delfino poradziła sobie doskonale. Nawiasem mówiąc, podobnym wyzwaniem dla tłumaczy była kilka lat temu francuska *Księga dźwięków* Soledad Bravi, w której warstwy tekstowe, wizualne i dźwiękowe pozostają silnie współzależne, a ich koncepcja często opiera się na onomatopei, ściśle związanej z rozwojem języka u dzieci³⁰.

Tom drugi, noszący tytuł *Lucio e le prime parole. Attività per stimolare la produzione del linguaggio*³¹, przeznaczony jest dla małych dzieci już wypowiadających pierwsze wyrażenia dźwiękonaśladowcze i takich, które niebawem zaczną używać pierwszych rzeczowników i czasowników, typowych dla rozwoju mowy dziecka. Przykładem utrzymania synergii teksto-wizualnej może być scenka rodzajowa przedstawiająca poranny rytuał rodzinie spożywanego śniadania, gdzie widzimy tatę jedzącego bułkę (typu kajzerka) z sałatką. W wersji oryginalnej czytamy: „Tata je bułkę”. W przekładzie mamy do czynienia z włoskim *panino*, które jest pojęciem szerokim,

²⁹ M. Galewska-Kustra, *Lucio e i primi suoni. Giochi d'imitazione verbale per i più piccoli*, przeł. B. Delfino, Erickson, Trento 2020.

³⁰ N. Paprocka, J. Wesoła, *La traduction de l'onomatopée dans les livres pour les tout-petits: la relation texte-image-son*, „Między Oryginałem a Przekładem” 2019, t. 25, nr 4(46): *Traduction et représentation* 2, s. 41–60.

³¹ M. Galewska-Kustra, *Lucio e le prime parole. Attività per stimolare la produzione del linguaggio*, przeł. B. Delfino, Erickson, Trento 2021.

rozumianym jako rodzaj kanapki z dowolnego pieczywa z różnymi dodatkami (często podawanej na ciepło). Nie sposób jednak pominąć zaobserwowanego przykładu niezachowanej synergii obrazu z tekstem, która pojawia się już w wersji polskojęzycznej i analogicznie zostaje utrzymana w przekładzie. Podczas przyjęcia urodzinowego Pucia, chłopiec „dmucha na świeczki” / *soffia sulle candeline*. Na torcie jednak widnieje tylko jedna świeczka. Nie wiemy, co prawda, ile lat kończy Pucio i zapewne świeczka jest tylko symbolem, natomiast pod względem językowym niezgodność liczby pojedynczej z mnogą może wywołać pewien dysonans poznawczy.

W tym miejscu nastąpi przejście do tomu czwartego, by w dalszej części powrócić do szerszego omówienia tomu trzeciego. Wydanie *Lucio racconta una storia*³² skoncentrowane jest na dzieciach, które już mówią, posługują się zdaniami złożonymi, a teraz uczą się rozwijać swoje wypowiedzi. Opowiadanie o narodzinach Bobo, młodszego brata Lucia, wymaga m.in. rozumienia związków przyczynowo-skutkowych i relacji czasowych. Jedna ze scen ilustruje zmęczoną rodzinę podczas leniwego dnia. Tata zamawia pizzę, ale jednocześnie pojawia się obietnica, że następnego dnia dzieci zjedzą prawdziwy domowy obiad przyrządzony przez babcię. W wersji włoskiej przykład pizzy, będącej jedną z potraw narodowych, a wręcz symbolem Italii, nie stanowi akurat najmniejszego problemu translatorycznego. Aby jednak uwiarygodnić sytuację w oczach czytelnika docelowego, pizza ma zostać zjedzona na kolację (*cena*), co bliższe jest śródziemnomorskiemu kręgowi kulturowemu.

W trzecim tomie, pt. *Lucio e le prime frasi. Attività per sviluppare la produzione di frasi e concetti*³³, chłopiec spędza ferie w górach ze swoją bliższą i dalszą rodziną. Zabawa i nauka z tą książką jest wsparciem dla rozwoju nowych umiejętności językowych dziecka w naturalny sposób. Nadchodzi czas na wzbogacenie zasobu słów małego odbiorcy, rozwijanie mowy zdaniowej (zdania stają się coraz bardziej złożone) oraz naukę stosowania podstawowych reguł gramatyki (np. odmiany rzeczownika i czasownika). Jak czytamy w opisie budowy tomu, każda rozkładówka zawiera dwie części. Pierwszą część stanowi ilustracja sytuacyjna, w której wybrane objekty i wykonywane czynności zostały ukazane w zrozumiałym dla dziecka kontekście. Każdej ilustracji towarzyszy krótki tekst. Dolna część rozkładówki to już prezentacja pojedynczych obiektów i wykonywanych czynności wraz pytaniem i podpisami (np. *Cos'è?* – Co to?, *BOSCO* – LAS, *Cosa fa lo zio?* – Co robi wujek?, *LO ZIO SERVE LA ZUPPA* – WUJEK PODAJE ZUPĘ, *Cosa beve?* – Co pije?, *BEVE L'ACQUA* – PIJE WODĘ).

³² Taż, *Lucio racconta una storia*, przeł. B. Delfino, Erickson, Trento 2023.

³³ Taż, *Lucio e le prime frasi. Attività per sviluppare la produzione di frasi e concetti*, przeł. B. Delfino, Erickson, Trento 2022.

Jak zauważa Graziella Tarter, logopeda i redaktor włoskiego wydania, rozwój językowy dziecka w wieku od dwóch do trzech lat postępuje w coraz szybszym tempie i czasami nie jest łatwo przedstawić najbardziej odpowiednie propozycje językowe. Jeśli tempo zmian nas zaskoczy, nadal używamy celowo prostszych słów i zdań, myśląc, że to pomoże, podczas gdy dzieci w tym wieku są już gotowe na bardziej złożone pojęcia. Możemy pomóc im w rozwoju rozumienia i produkcji języka, oferując bodźce dostosowane do wieku. Dlatego też w tej części przygód Lucia zarówno teksty na ilustracji, jak i podpisy pod pojedynczymi obrazkami są celowo trudniejsze niż w poprzednich książkach. Teksty zawierają więcej zdań złożonych i elementów dialogowych, a podpisy przybierają często formę pełnych zdań z dopełnieniem, nie zaś pojedynczych wyrazów, jak to miało miejsce wcześniej.

Jak już zostało wspomniane, książka zawiera wskazówki, jak z nią pracować, by wspomagać rozwój językowy dziecka. Odczytując teksty towarzyszące ilustracji sytuacyjnej, rodzic powinien pokazać palcem przedmioty i osoby, o których jest mowa. Podobnie podczas formułowania pytań odnoszących się do poszczególnych obrazków (np. *Cos'è?* – Co to jest?, *Cosa fa la mamma?* – Co robi mama?, *Cosa mangia?* – Co je?), powinien wskazać palcem na ilustrację i zachęcić dziecko do samodzielnego wypowiadania słów i całych zdań, nazywania przedstawionych przedmiotów i czynności. Rodzic daje mu przy tym tyle czasu, ile potrzebuje na odpowiedź. Jeśli ma trudności, rodzic może zasugerować dziecku nazwę przedmiotu lub czynności, powtórzyć zdanie pod obrazkiem, sprawiając, by usłyszało, jak wymawia się je poprawnie, aby mogło zapoznać się z dźwiękami. Nie należy oczekiwać, że dziecko wymówi poprawnie wszystkie słowa, ponieważ mogą być w nich ukryte dźwięki, które w wieku dwóch lub trzech lat mogą nadal powodować trudności. Dziecko zachęca się, ale nie zmusza do powtarzania. Winno mieć ono zagwarantowany czas, aby zechciało to zrobić spontanicznie. Warto obserwować, czy dziecko jest zainteresowane czynnościami, które rodzic proponuje i wykonuje z nim za pomocą tej książki, czy patrzy na to, co jest pokazywane, i czy dobrowolnie wskazuje przedmioty palcem, próbując zwrócić na nie uwagę rodzica. Ważne jest, aby później próbowało powtarzać wyrażenia i zwroty oraz nazywać przedmioty i czynności.

Pamiętając o powyższych zasadach, które nie są bez znaczenia i wymagają stuprocentowej synergii obrazu z tekstem, w dalszej części artykułu zostaną przeanalizowane wybrane rozkładówki tomu trzeciego w przekładzie na język włoski.

Na początek przyjrzymy się rozkładówce przedstawiającej wspólny posiłek rodziny. Jest to scenka rodzajowa podczas obiadu. W tekście czytamy, że *Maria mangia i ravioli*. Nazwa włoskiego dania *ravioli* pojawia się po raz drugi na dole strony w odpowiedzi na pytanie *Cosa mangia?* (pol. Co je?) – *Mangia i ravioli*. Woryginale polskim Misia na obiad jadła pierogi, które

pozostały na ilustracji w niezmienionym kształcie. Z jednej strony zastosowany przez tłumaczkę zabieg zastosowania ekwiwalencji na usługach udomowienia w odniesieniu do elementów gastronomii wydaje się uzasadniony. Zrezygnowała ona całkowicie z nazwy polskiej na rzecz transformacji mającej na celu jak najbliższe upodobnienie dania do kultury docelowej tak, aby mały odbiorca czuł się „komfortowo” i swojsko. Z drugiej zaś strony – czy synergia obrazu z tekstem została w tym miejscu zachowana? Zasadniczo tradycyjne włoskie *ravioli* nie przypominają kształtem polskich pierogów, ale we Włoszech popularne są też *ravioli triangoli* (trójkątne), a sami Włosi określają nasze pierogi właśnie mianem *ravioli* (ewentualnie *ravioloni*) lub wręcz *ravioli polacchi*. Omawiany przykład można więc uznać za udany transfer międzykulturowy.

Pozostając w temacie posiłków, kiedy rodzina zasiada do podwieczorku, dostrzec można incydenty dyskusyjnej korespondencji obrazu z tekstem. W oryginale Marta Galewska-Kustra pisze: „Ale pyszny podwieczorek! Pucio pije kakao. Misia je naleśniki, a Maja je gofra”. W przekładzie natomiast trójka dzieci spożywa inne produkty: *Che merenda buonissima! Lucio beve la cioccolata calda. Maria mangia le frittelle e Anna i biscotti*”. Po pierwsze, chłopiec pije gorącą czekoladę. W tym jednak miejscu, choć tłumaczenie na język włoski podaje inny napój, synergia obrazu i tekstu zostaje zachowana, na ilustracji bowiem widać kubek z ciemnym płynem. Trudno orzec, czy jest to kakao, czy też czekolada. Synergia zostaje natomiast zaburzona w przypadku przekąsek dziewczynek. Maria ewidentnie trzyma w ręku naleśniki. Są również one narysowane w słowniczku obrazkowym. Ponownie – jak w przypadku wyżej omówionych pierogów – tłumaczka posłużyła się ekwiwalencją na usługach udomowienia i określiła typowe naleśniki mianem *frittelle*, nie tylko w tekście narracyjnym, ale także w słowniczku. Włoskie *frittelle* są raczej placuszkami nieco innego typu, rodzajem smażonego pączka³⁴. Są popularne w okresie karnawału, szczególnie w regionach Friuli-Wenecji Julijskiej i Veneto. Gwoli ścisłości, *frittelle* mogą być używane jako synonim *crepelle*, czyli właśnie naleśników, na co wskazują chociażby przykłady zawarte w ważnym włoskim słowniku *Dizionario Treccani*³⁵. Dokonując dalszej analizy, Anna – kuzynka Lucia i Marii – bez cienia wątpliwości je gofry z bitą śmietaną, które w wersji włoskiej przetłumaczone zostały jako *biscotti*, czyli po prostu ciasteczka. Obraz Joanny Kłos i słowo w przekładzie Barbary Delfino nie współgrają ze sobą.

³⁴ W. Meisels, *Dizionario pratico italiano-polacco*, vol. 1: A-L, Wiedza Powszechna, Warszawa 2005.

³⁵ *Crêpe*, [hasło w:] *Dizionario Treccani*, [https://www.treccani.it/vocabolario/crepe_\(Sinonimi-e-Contrari\)](https://www.treccani.it/vocabolario/crepe_(Sinonimi-e-Contrari)) [dostęp: 2025/08/21].

Kolejny przykład ewidentnego zaburzenia synergii obrazu i słowa pojawia się na rozkładówce ukazującej spacer do lasu. W oryginale czytamy: „Bobo pokazuje palcem. Co widzi Bobo? To lis, chowa się za drzewem!”. Istotnie, na ilustracji za drzewem dostrzec można lisa, natomiast w przekładzie na język włoski mowa jest o zającu (*una lepre*): *Bobo indica qualcosa col dito. Cosa vede Bobo? Una lepre che si nasconde dietro un albero*. Dziecko samodzielnie odczytujące tekst bądź wysłuchujące czytanego fragmentu mogłoby błędnie nauczyć się nazwy zwierzęcia i nazywać lisa zającem. Sprawy komplikują się jeszcze bardziej, ponieważ w słowniczku obrazkowym na dole strony znajduje się właściwy podpis. Na obrazku widać lisa, a pod nim włoskie słowo *volpe*. W umyśle dziecka może pojawić się dylemat, która nazwa określająca lisa jest w poprawna: *lepre* czy *volpe*? Warto przy tym zaznaczyć, że zając pojawia się tylko w tekście głównym. Nie widać go ani na ilustracji sytuacyjnej, ani też nie został uwzględniony w słowniczku.

Na dalszych stronach Pucio wraz z wesołą kompanią udają się w głąb lasu. Ich oczom ukazuje się paśnik: „W lesie jest paśnik dla zwierząt. Wujek wkłada do paśnika siano i marchewki”. Przekład tego fragmentu na język włoski brzmi: *Nel bosco c’è una mangiatoia per gli animali. Lo zio mette nella mangiatoia fieno e carote*. Nie odczytujemy tutaj żadnej niezgodności. Pojawia się ona natomiast w towarzyszącym słowniczku obrazkowym. Pod paśnikiem dla zwierząt widnieje podpis *mangiatoia per gli uccelli*, a więc dosłownie „paśnik dla ptaków”. Dla kogo więc jest paśnik? Zapewne nastąpiła tutaj pomyłka z nazwą *mangiatoia per gli uccelli* oznaczającą karmik dla ptaków. Notabene na kolejnej rozkładówce pojawia się na ilustracjach karmnik dla ptaków budowany przez wujka i dzieci, który określony został jako *casetta per gli uccelli*, co precyzyjnie oznacza budkę dla ptaków, a więc nieco inną konstrukcję.

Podsumowanie

Seria wydawnicza Pucio w oryginale (język polski) z sukcesem realizuje ideę synergii obrazu z tekstem. Przygody chłopca i jego rodziny pod względem użytego języka i ilustracji są przedstawione adekwatnie do możliwości i potrzeb dziecka w określonym wieku. Każda rozkładówka zawiera główną ilustrację z bezpośrednio odnoszącym się do niej tekstem. Pod ilustracją – w zależności od tomu – znajdują się pojedyncze obrazki z podpisami, pytania o objekty i czynności, historyjki obrazkowe, odpowiedzi dla rodzica. Dla przykładu w tomie pt. *Pucio na wakacjach. Ćwiczenia wymowy dla przedszkolaków*³⁶ pojedyncze obrazki i podpisy zostały dobrane tak, aby odzwierciedlały

³⁶ M. Galewska-Kustra, *Pucio na wakacjach. Ćwiczenia wymowy dla przedszkolaków*, Nasza Księgarnia, Warszawa 2022.

kluczowe treści tekstu głównego oraz ilustracji sytuacyjnej, dając możliwość sprawdzenia możliwości artykulacyjnych dziecka. Na końcu książek znajduje się zbiór użytych wyrazów wraz z reprezentującymi je obrazkami, który może posłużyć do ponownego, uporządkowanego przeanalizowania rozumienia i mowy dziecka. Od strony edukacyjnej można przyjąć, że prymarną funkcją omawianych książek jest rozwijanie kompetencji językowych dziecka, choć jednocześnie są one także swoistym medium pośredniczącym w przekazywaniu kultury i kształtowaniu światopogląd. Na podstawie tekstów Marty Galewskiej-Kustry, będących w synergii z obrazami Joanny Kłos, młody odbiorca może tworzyć własne wyobrażenia na temat norm i wzorców zachowań w konkretnych sytuacjach społecznych. Seria o Puciu odgrywa więc także rolę wychowawczą.

W przekładzie na język włoski również w dużej mierze udało się zachować pierwotną synergię obrazu i słowa – element kluczowy dla funkcji wspierania rozwoju mowy dziecka. Dostrzeżone zaburzenia synergii w tomie trzecim, w których przetłumaczony tekst nie koresponduje z obrazkiem, mogą wpływać negatywnie na prawidłowy rozwój słownika dziecka w języku obcym lub języku rodzimym (*italiano come LI*). Są to jednak elementy incydentalne, które mogą zostać właściwie przekazane i objaśnione dzięki aktywnej roli rodzica w procesie rozwoju mowy dziecka i umiejętności czytania. Każda książka z serii opatrzona jest wstępem skierowanym do rodzica, w którym znajdzie on wskazówki, jak używać książki, aby wspierać rozwój mowy dziecka, czego unikać podczas zabawy z książką i na co zwrócić szczególną uwagę. Oczywiście w przypadku książek w przekładzie nieodzowna jest znajomość języka docelowego przez osobą odczytującą tekst.

Bibliografia:

- Adamczyk-Garbowska Monika, *Polskie tłumaczenia angielskiej literatury dziecięcej. Problemy krytyki przekładu*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1988.
- Baluch Alicja, *Ilustracja, która prowadzi*, „Polonistyka” 2006, nr 2, s. 27–32.
- Crêpe, [hasło w:] *Dizionario Treccani*, [https://www.treccani.it/vocabolario/crepe_\(Sinonimi-e-Contrari\)](https://www.treccani.it/vocabolario/crepe_(Sinonimi-e-Contrari)) [dostęp: 2025/08/21].
- Drab Ewa, *Między zmyślnym a obcym. O transferze kulturowym w przekładzie literatury fantasy*, „Biblioteka Postscriptum Polonistycznego” 2015, nr 5, s. 107–115.
- Galewska-Kustra Marta, *Lucio e i primi suoni. Giochi d'imitazione verbale per i più piccoli*, przeł. Barbara Delfino, Erickson, Trento 2020.
- Galewska-Kustra Marta, *Lucio e le prime parole. Attività per stimolare la produzione del linguaggio*, przeł. Barbara Delfino, Erickson, Trento 2021.
- Galewska-Kustra Marta, *Lucio e le prime frasi. Attività per sviluppare la produzione di frasi e concetti*, przeł. Barbara Delfino, Erickson, Trento 2022.

- Galewska-Kustra Marta, *Lucio racconta una storia*, przeł. Barbara Delfino, Erickson, Trento 2023.
- Galewska-Kustra Marta, *Pucio uczy się mówić. Zabaw dźwiękonaśladowcze dla najmłodszych*, Nasza Księgarnia, Warszawa 2016.
- Galewska-Kustra Marta, *Pucio mówi pierwsze słowa*, Wydawnictwo Nasza Księgarnia, Warszawa 2017.
- Galewska-Kustra Marta, *Pucio i ćwiczenia z mówienia, czyli nowe słowa i zdania*, Wydawnictwo Nasza Księgarnia, Warszawa 2018.
- Galewska-Kustra Marta, *Pucio umie opowiadać*, Wydawnictwo Nasza Księgarnia, Warszawa 2019.
- Galewska-Kustra Marta, *Pucio w mieście. Zabawy językowe dla młodszych i starszych dzieci*, Wydawnictwo Nasza Księgarnia, Warszawa 2021.
- Galewska-Kustra Marta, *Pucio na wsi. Ćwiczenia rozumienia i mówienia dla dzieci*, Wydawnictwo Nasza Księgarnia, Warszawa 2022.
- Galewska-Kustra Marta, *Pucio na wakacjach. Ćwiczenia wymowy dla przedszkolaków*, Wydawnictwo Nasza Księgarnia, Warszawa 2022.
- Hojka Bożena, *Język i kultura w obrazkach – o problematyce badawczej obrazkowych słowników dla dzieci w kontekście kulturowym*, „Ars Educandi” 2018, nr 15, s. 69–79, <https://doi.org/10.26881/ae.2018.15.06> [dostęp: 2025/11/04].
- Komenský Jan Ámos, *Orbis sensualium pictus. Hoc est Omnium fundamentalium in Mundo Rerum & in Vita Actionum Pictura et Nomenclatura*, Noribergae 1658.
- Król-Gierat Werona, *Język – biznes – kultura. Współczesne dylematy tłumacza audiowizualnego*, w: *Interdyscyplinarne inspiratorium. Maximo cum studio*, red. Paulina Forma, Fundacja Promocji i Rozwoju Polski Wschodniej, Kielce 2016, s. 53–59.
- Król-Gierat Werona, *W świecie wyobraźni wszystko może się zdarzyć i w dubbingu również – transformacja w przekładzie audiowizualnym na przykładzie polskiej wersji „Pinocchia” Roberta Benigniego*, w: *Polsko-włoskie kontakty filmowe. Topika, koprodukcje, recepcja, przekład*, red. Anna Miller-Klejsa, Monika Woźniak, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego–Wydawnictwo Biblioteki Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej, Łódź 2014, s. 181–197.
- Kruszyńska Elżbieta, *Książka obrazkowa i jej rola w rozwoju dzieci – wprowadzenie w problematykę*, „Warmińsko-Mazurski Kwartalnik Naukowy. Nauki Społeczne” 2012, nr 3, s. 183–190.
- Kupisiewicz Małgorzata, *Słownik pedagogiki specjalnej*, Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej–Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2013.
- Le avventure di Lucio*, Erickson, <https://www.erickson.it/it/serie/le-avventure-di-lucio> [dostęp: 2025/08/19].
- Mała encyklopedia przekładoznawstwa*, red. Urszula Dąbska-Prokop, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Języków Obcych i Ekonomii Educator, Częstochowa 2000.
- Manasterska-Wiącek Edyta, *Adaptacja i egzotyzacja w przekazie nazw własnych (na materiale poezji dziecięcej Juliana Tuwima i Jana Brzechwy)*, „Acta Polono-Ruthenica” 2006, nr 11, s. 341–351.

- Matras-Mastalerz Wanda, *Synergia słowa i obrazu w kreatywnych formach pracy z książką*, w: *Kultura – sztuka – edukacja*, t. 4, red. Barbara Kurowska, Kinga Łopot-Dzierwa, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, Kraków 2020, s. 89–99.
- Meisels Wojciech, *Dizionario pratico italiano-polacco*, vol. 1: A–L, Wiedza Powszechna, Warszawa 2005.
- Michocka-Babiuk Magdalena, *Adaptacja czy egzotyzyacja – strategie tłumaczeniowe w przekładzie powieści braci Strugackich „Poniedziałek zaczyna się w sobotę”*, „Acta Neophilologica” 2017, t. 2, nr 19, s. 191–201, <https://doi.org/10.31648/an.656> [dostęp: 2025/11/04].
- Oittinen Riitta, *Translating the Verbal and the Visual for a Child Image. Perspectives and Dialogues*, w: *The Routledge Handbook of Translation and Young Audiences*, red. Michał Borodo, Jorge Díaz-Cintas, Routledge, New York 2025, s. 17–36. <https://doi.org/10.4324/9781003291169-3> [dostęp: 2025/11/04].
- Paprocka Natalia, Wesoła Justyna, *La traduction de l’onomatopée dans les livres pour les tout-petits: la relation texte-image-son*, „Między Oryginałem a Przekładem” 2019, t. 25, nr 4(46): *Traduction et représentation 2*, s. 41–60, <https://doi.org/10.12797/MOaP.25.2019.46.03> [dostęp: 2025/11/04].
- Słownik wyrazów obcych*, red. Elżbieta Sobol, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1985.
- Spadoni Giorgia, *Tradurre dal polacco: intervista a Barbara Delfino*, „Meridiano 13” 02.02.2024, <https://www.meridiano13.it/barbara-delfino-tradurre-dal-polacco/> [dostęp: 2025/08/19].
- Strączyńska Magdalena, *Synergia obrazu i tekstu w projektowaniu komunikacji wizualnej. Poszukiwanie i analiza najważniejszych przykładów skutecznego łączenia obrazu i tekstu w kontekście edukacyjnym*, praca doktorska, Instytut Sztuki w Cieszynie, Wydział Artystyczny, Uniwersytet Śląski w Katowicach, 2017.
- Synergia słów i obrazów. Badania ikonotekstu w Polsce*, red. Hanna Dymel-Trzebiatowska, Jerzy Szyłak, Małgorzata Cackowska, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2021.
- Synergizm*, [hasło w:] *Słownik języka polskiego PWN*, <https://sjp.pwn.pl/sjp/synergizm;2576856.html> [dostęp: 2023/11/14].
- Terrusi Marcella, *Silent Books. Wonder, Silence and Other Metamorphosis in Wordless Picture Books*, “Proceedings of the International and Interdisciplinary Conference IMMAGINI?” 2017, no. 1(9), s. 9, <https://doi.org/10.3390/proceedings1090879> [dostęp: 2025/11/04].
- Tomaszkiewicz Teresa, *Przekład audiowizualny*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008, s. 164–165.
- Woźniak Monika, *Verso le immagini: le traduzioni dei libri per l’infanzia polacchi in Italia nel ventennio 2000–2020*, “Costellazioni” 2023, no. 21, s. 97–119.

Streszczenie:

Popularna seria książek o przygodach wesołego chłopca imieniem Pucio i jego rodziny autorstwa Marty Galewskiej-Kustry doczekała się przekładu na sześć języków. Dotarła m.in. na Półwysep Apeniński. Podobnie jak w oryginale, prosty w formie i pięknie ilustrowany przez Joannę Kłos materiał edukacyjny w tłumaczeniu na język włoski ma w założeniu sprzyjać rozwojowi mowy dzieci. Czy jednak w przekładzie synergia obrazu z tekstem została zachowana w każdym tomie? Na to pytanie autorka niniejszego artykułu stara się odpowiedzieć, dokonując analizy poszczególnych rozkładówek.

Le avventure di Lucio, or the Adventures of Pucio in an Italian Version. The Synergy of Image and Text in Translation and the Development of Language Skills

Abstract:

The popular series of books about the adventures of Pucio by Marta Galewska-Kustra has been so far translated into six languages. It has reached, among others, the Italian Peninsula. As in the original, the educational material simple in form and beautifully illustrated by Joanna Kłos is intended to foster child speech development also in the translation. But has the synergy of image and text been preserved? The present article is an attempt to answer this question by analysis centrefolds containing short texts and accompanying situational illustrations.

Słowa kluczowe: Lucio, Pucio, przekład, synergia obrazu z tekstem, kompetencje językowe

Keywords: Lucio, Pucio, translation, synergy of image and text, language skills

Weronia Król-Gierat – doktor nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo, filolog angielski oraz filolog w zakresie języków i kultury krajów romańskich z wiodącym językiem włoskim, pedagog wczesnoszkolny. Zatrudniona w Katedrze Dydaktyki Języka Angielskiego w Instytucie Filologii Angielskiej Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. Badawczo zajmuje się wczesną nauką/nauczaniem języków obcych, w szczególności dzieci w edukacji włączającej i wielojęzycznej. Hobbystycznie interesuje się zagadnieniem adaptacji kulturowej w przekładzie audiowizualnym i tłumaczeniu literackim utworów dla najmłodszych. Prowadzi m.in. kurs „Literatura dziecięca w nauczaniu języków obcych” na kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna, podchodząc do tematyki w sposób interdyscyplinarny. Jest członkinią i Ambasadorką na Polskę międzynarodowego stowarzyszenia Early Language Learning Research Association (ELLRA).